

PHÁP LUẬT VỀ ĐẤU THẦU MUA SẮM HÀNG HÓA THEO PHƯƠNG THỨC MỘT GIAI ĐOẠN MỘT TÚI HỒ SƠ TỪ THỰC TIỄN TỈNH BÌNH DƯƠNG

● PHẠM QUỐC ĐẠT - NGUYỄN THỊ BÍCH NHUNG

TÓM TẮT:

Đấu thầu là một hoạt động tất yếu của nền kinh tế thị trường. Pháp luật về đấu thầu, với vai trò kiểm soát các nguồn vốn đầu tư công dù đã trải qua nhiều lần sửa đổi nhưng trên thực tiễn áp dụng vẫn chưa đạt được mục đích đảm bảo môi trường cạnh tranh công bằng, minh bạch, hiệu quả và phù hợp với thông lệ đấu thầu quốc tế. Một bộ phận nhà thầu lại vi phạm Luật Đấu thầu ngày càng nghiêm trọng hơn trước, chính điều đó trở thành rào cản những doanh nghiệp làm ăn chân chính. Những yếu kém trong quản lý đấu thầu hiện nay không chỉ làm gia tăng giá trị đầu tư các công trình mua sắm công mà còn làm suy giảm năng lực cạnh tranh của Việt Nam nói chung và của tỉnh Bình Dương nói riêng so với những nền kinh tế khác. Vì vậy, việc nghiên cứu các quy định pháp luật về đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn một túi hồ sơ từ thực tiễn tỉnh Bình Dương sẽ góp phần quan trọng trong việc sử dụng hiệu quả và tiết kiệm được nguồn vốn đầu tư của Nhà nước.

Từ khóa: pháp luật, đấu thầu, mua sắm hàng hóa, tỉnh Bình Dương.

1. Đặt vấn đề

Đấu thầu được xem là một trong những hoạt động lựa chọn nhà thầu để thực hiện kí kết và cung cấp các dịch vụ từ phí tư vấn, mua sắm hàng hóa, vật tư xây lắp, hoặc lựa chọn nhà đầu tư để kí kết và thực hiện hợp đồng dự án đầu tư theo hình thức đối tác dựa trên những cơ sở đảm bảo cạnh

tranh, công bằng, minh bạch và hiệu quả kinh tế cao. Như vậy có thể xem công tác đấu thầu là quá trình chủ đầu tư lựa chọn nhà thầu để đáp ứng những yêu cầu và mục đích của họ là giành độc quyền cung cấp hàng hóa hoặc dịch vụ với giá đủ bù đắp cho những chi phí đầu tư cũng như đảm bảo mức lợi nhuận cao nhất có thể.

Vì vậy để thực hiện tính minh bạch, công bằng giữa đôi bên, cơ quan nhà nước cần phải có công tác quản lý về hoạt động đấu thầu. Công tác quản lý này có thể được thực hiện bởi sự quản lý của Nhà nước vì nó có tác động đối với pháp quyền của Nhà nước trong hoạt động đấu thầu nhằm để hoạt động đấu thầu diễn ra một cách hiệu quả, công bằng và minh bạch cũng như góp phần thực hiện những mục tiêu kinh tế - xã hội của đất nước. Xuất phát từ yêu cầu đó và thực tế về hoạt động đấu thầu mua sắm hàng hóa ở Việt Nam nói chung và thực tiễn ở tỉnh Bình Dương nói riêng, việc nghiên cứu, phân tích cơ chế quản lý đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn, một túi hồ sơ ở Bình Dương có ý nghĩa lý luận và thực tiễn to lớn.

2. Thực trạng pháp luật về đấu thầu mua sắm hàng hoá theo phương thức một giai đoạn, một túi hồ sơ ở tỉnh Bình Dương

Từ năm 2014 đến nay, Luật Đấu thầu mới bắt đầu có hiệu lực đã đem lại một số thay đổi cho hoạt động đấu thầu trên phạm vi cả nước nói chung và tỉnh Bình Dương nói riêng. Cụ thể trong giai đoạn 2015-2021, tổng số tiền đấu thầu đạt được của UBND tỉnh Bình Dương là

108.826.164.060 đồng; trong đó hình thức chỉ định thầu chỉ chiếm một tỉ lệ rất khiêm tốn là 4.212.034.060 đồng (chiếm 3,87%); đồng thời các hình thức đấu thầu khác được đẩy mạnh như đấu thầu công khai rộng rãi, chào hàng cạnh tranh, chào giá, tham vấn... Pháp luật về đấu thầu hiện hành đã có những quy định nhằm hạn chế tình trạng đấu thầu chỉ định, đồng thời có những quy định giúp tăng số lượng các gói đấu thầu công khai rộng rãi tăng nhanh và ngày càng thể hiện được sự hiệu quả vượt trội của nó. Đây cũng là hình thức lựa chọn nhà thầu đạt tỉ lệ tiết kiệm cao nhất so với tất cả các hình thức lựa chọn nhà thầu khác đã thực hiện từ sau năm 2014 đến nay.

Để tăng cường sự công khai, minh bạch trong công tác đấu thầu, từ năm 2015 đến nay, với sự hỗ trợ của Ngân hàng Thế giới, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã khởi động thực hiện sáng kiến công khai hóa các hợp đồng đấu thầu, đồng thời với việc nghiên cứu, xây dựng hệ thống giám sát, đánh giá về đấu thầu. Trên những kết quả đã đạt được trong việc thực thi Luật Đấu thầu mới trong thời gian vừa qua bằng những chủ trương, đường lối, chính sách cụ thể và các văn bản pháp luật hiện hành, hoạt động

Bảng 1. Số lượng các gói thầu đã tổ chức tại tỉnh Bình Dương trong giai đoạn 2015-2021

(Đơn vị: Đồng)

Lĩnh vực	Số lượng	Số tiền	Hình thức đấu thầu
Xây dựng	01	Vốn sự nghiệp, ngân sách tỉnh Bình Dương	Đấu thầu công khai rộng rãi
Nông nghiệp (Vắc-xin gia súc, hóa chất)	02	4.212.034.060	Chỉ định thầu
Trang thiết bị, máy tính CNTT	13	518.000.000	Chào hàng cạnh tranh, chào giá
Y tế	04	104.096.130.000	Tham gia tư vấn quản lý, sử dụng
Khoáng sản	01	Vốn sự nghiệp, ngân sách tỉnh Bình Dương	Đấu thầu công khai rộng rãi

Nguồn: binhduong.gov.vn

đấu thầu sẽ ngày càng được thực hiện minh bạch, công khai, tăng tính cạnh tranh và đem lại hiệu quả tốt nhất cho nền kinh tế quốc dân.

Để đảm bảo mục tiêu cũng như những yêu cầu đặt ra với việc đảm bảo hiệu quả cho các dự án đầu tư, cụ thể ở đây là việc lựa chọn được các nhà thầu có đủ điều kiện về năng lực chuyên môn, tư cách pháp nhân, giấy phép hành nghề phù hợp và giá dự thầu phù hợp là những nội dung quan trọng được chú trọng và thực hiện tại các sở, ban ngành trực thuộc UBND tỉnh Bình Dương khi tiến hành công tác đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn một túi hồ sơ.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn một túi hồ sơ tại tỉnh Bình Dương vẫn còn tồn tại một số bất cập, khó khăn nhất định. Chẳng hạn như ở Điều 4 Luật Đấu thầu 43/2013/QH13 về phần giải thích từ ngữ, không có nội dung giải thích như thế nào là hồ sơ một giai đoạn, hồ sơ gồm những gì, như thế nào là “một túi”. Ở Điều 26 Luật Đấu thầu năm 2013, cần phải làm rõ lựa chọn tư vấn cá nhân thực hiện trong trường hợp nào để được áp dụng khi công việc của gói thầu chỉ yêu cầu 01 hoặc 01 chuyên gia có kinh nghiệm, năng lực thực hiện mà không cần tham gia của tổ chức, không yêu cầu các điều kiện thực hiện công việc như đối với nhà thầu là tổ chức. Và hạn chế lớn nhất trong hoạt động đấu thầu thời gian vừa qua là số lượng tham gia dự thầu rất ít, kể cả đấu thầu trên mạng (bình quân chỉ hơn 1 hồ sơ). Điều đó chứng tỏ tính cạnh tranh không cao, nguyên nhân có thể thông tin được cài cắm trong hồ sơ mời thầu, làm hạn chế những nhà thầu tham gia. Đấu thầu mua sắm hàng hóa là một công việc hết sức phức tạp, có tính chuyên môn rất sâu, không phải ai cũng hiểu được kỹ thuật đấu thầu, thị trường trong nước và thế giới. Vì vậy, cần phải có những tổ chức, cá nhân chuyên nghiệp, nhưng trong qui định của pháp luật hiện nay chỉ có một điều duy nhất về tổ chuyên gia đấu thầu và không có tiêu chuẩn cụ thể nào.

3. Giải pháp hoàn thiện pháp luật về đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn, một túi hồ sơ ở tỉnh Bình Dương

Để khắc phục những tồn tại đã được chỉ ra trong thời gian qua, Chính phủ cũng cần phải qui định chi tiết tiêu chuẩn hồ sơ mời thầu. Mặt khác, tại Điều 18 Nghị định hướng dẫn thi hành luật qui định về phương pháp chấm điểm theo thang điểm, Nghị định này phải qui định rõ ràng về cơ cấu tỉ lệ trọng trong điểm tương ứng.

Trong qui định về chỉ định thầu tại Điều 79 khoản 2, Chính phủ cần bổ sung và làm rõ trách nhiệm của tổ chức, cá nhân thẩm định trong Luật Đấu thầu. Cụ thể là tổ chức, cá nhân thẩm định phải chịu trách nhiệm chính về tính đúng đắn của dự án, đồ án, kiến trúc, kết cấu, khối lượng, đơn giá và phải chịu trách nhiệm chính trước cơ quan thanh tra kiểm toán khi có kết luận sai phạm, chịu trách nhiệm trước pháp luật và phải chịu bồi thường thiệt hại.

Về chỉ định thầu rút gọn, cần phân biệt các trường hợp chỉ định thầu rút gọn và chỉ định thầu thông thường; cần qui định về chỉ định thầu rút gọn trong trường hợp cấp bách thiên tai, dịch bệnh, mở rộng các trường hợp áp dụng chỉ định thầu rút gọn gồm cả trang thiết bị y tế, vật tư tiêu hao sinh phẩm, hóa chất xét nghiệm và thuốc. Trước tình trạng một số nhà thầu bắt tay nhau để nâng giá thầu trong thời gian qua, Luật Đấu thầu mới cần phải có giải pháp xử lý nghiêm minh hành vi tiết lộ thông tin của các cá nhân liên quan đến đấu thầu. Đồng thời, ban soạn thảo Luật Đấu thầu phải qui định một chương riêng về đấu thầu y tế; và đa dạng hóa các phương thức để có được hàng hóa, dịch vụ, có được thuốc cho người bệnh, chứ không chỉ có hình thức đấu thầu. Hơn nữa, thuốc là mặt hàng thiết yếu, khi đấu thầu sẽ có tình trạng các đơn vị dự thầu từ chối không tham gia thầu hoặc hủy thầu, trong trường hợp này cần có cách giải quyết đặc biệt để có thuốc phục vụ điều trị cho bệnh nhân. Vì vậy đến nay vẫn chưa giải quyết được tình trạng thiếu thuốc, thiếu trang

thiết bị, vật tư y tế tại các bệnh viện. Song song đó, qui định về chọn giá kế hoạch cần phải rõ ràng, căn cứ theo thị trường, không thể căn cứ vào giá trúng thầu của năm trước để làm giá kế hoạch của năm sau. Như vậy dẫn đến giá đấu thầu thuốc càng ngày càng thấp và không bảo đảm được chất lượng. Để khắc phục tình trạng trên, Luật Đấu thầu cần phải bổ sung thêm phần đánh giá của bác sĩ điều trị về thuốc đấu thầu, trong đó cần được lượng hóa, tính thành số điểm và phải chịu trách nhiệm công khai, minh bạch bởi Hội đồng thuốc và điều trị...

4. Kết luận

Quá trình đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn một túi hồ sơ ở tỉnh Bình Dương, cụ thể là trình tự thủ tục, đấu thầu

mua sắm hàng hóa tại các đơn vị sự nghiệp công lập, đã thể hiện tổng hợp mối quan hệ kinh tế và pháp lý. Trình tự thủ tục, đấu thầu mua sắm hàng hóa đóng vai trò quan trọng, ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả và hiệu quả của quá trình đấu thầu mua sắm hàng hóa tại các đơn vị sự nghiệp công lập. Những qui định của pháp luật về đấu thầu mua sắm hàng hóa theo phương thức một giai đoạn một túi hồ sơ trong thời gian qua đã có nhiều tiến bộ phù hợp, bắt kịp với thị trường. Tuy nhiên, nó vẫn còn những hạn chế, tồn tại nhất định trong tình hình kinh tế xã hội hiện nay, và cần tiếp tục được hoàn thiện, kịp thời thực thi các giải pháp để công tác đấu thầu theo phương thức một giai đoạn một túi hồ sơ phát huy vai trò tốt hơn nữa trong thời gian sắp tới ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ Tài chính (2016), *Thông tư số 58/2016/TT-BKHĐT quy định chi tiết việc sử dụng vốn Nhà nước để mua sắm nhằm duy trì hoạt động thường xuyên của cơ quan Nhà nước, đơn vị thuộc lực lượng vũ trang nhân dân, đơn vị sự nghiệp công lập, tổ chức Chính trị Xã hội - Nghề nghiệp, tổ chức Xã hội, tổ chức Xã hội - Nghề nghiệp*, Hà Nội, ngày 29/03/2016.
2. Chính phủ (2012), *Nghị định số 55/2012/NĐ-CP quy định về thành lập, tổ chức lại, giải thể đơn vị sự nghiệp công lập*, Hà Nội, ngày 28/06/2012.
3. Nguyễn Quang Duệ, Đào Thị Thu Trang (2014), *Nghiệp vụ Đấu thầu*, Nhà xuất bản Thông tin và Truyền Thông.
4. Ngô Minh Hải (2004), *Quản lý đấu thầu - Thực trạng ở Việt Nam và kinh nghiệm quốc tế*, Nhà xuất bản Giao thông Vận tải.
5. Quốc hội (2013), *Luật Đấu thầu số 43/2013/QH13*
6. Quốc hội (2014), *Luật Đầu tư công số 49/2014/QH13*
7. Tiến Phát - Tiến Đạt (2016), *Sổ tay nghiệp vụ đấu thầu năm 2016 - Quy định chi tiết lập báo cáo đánh giá hồ sơ dự thầu đối với gói thầu dịch vụ tư vấn, mua sắm hàng hóa và xây lắp*, Nhà xuất bản Lao động.

Ngày nhận bài: 21/11/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 21/12/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 4/1/2023

Thông tin cá nhân:

1. ThS. PHẠM QUỐC ĐẠT

Trường Cao đẳng Viễn Đông, Khoa Tài chính-Ngân hàng

2. NGUYỄN THỊ BÍCH NHUNG

Chủ nhiệm Nhà khách, UBND tỉnh Bình Dương

**LEGAL PROVISIONS ON GOODS PROCUREMENT
UNDER THE ONE-ENVELOPE BIDDING
PROCEDURE FROM THE PRACTICE
IN BINH DUONG PROVINCE**

● Master. **PHAM QUOC DAT**¹

● **NGUYEN THI BICH NHUNG**²

¹Faculty of Finance and Banking,
Vien Dong College

²Head, the Guest House,
People's Committee of Binh Duong Province

ABSTRACT:

Bidding is an inevitable activity of the market economy. The public investment capital in Vietnam is governed by the Law on Bidding. Although the Law on Bidding has been amended, it still does not ensure a fair competitive, transparent, and efficient environment for bidding activities in lines with international practices. Some contractors violates the Law on Bidding seriously and it creates barriers for businesses that comply with laws. Limitations of the current bidding management not only lead to the increase in the investment for public works but also reduce the competitiveness of Vietnam in general and Binh Duong province in particular. It is essential to examine legal provisions on goods procurement under the one-envelope bidding procedure which is implemented in Binh Duong province.

Keywords: bidding, goods procurement, Binh Duong province.